

MaRiTippen

BARNEHAGE

Årsplan

Maritippen barnehage

2020-21

Et godt sted å være – et godt sted å lære.

Lekne, rause barn med god selvfølelse

Fastsatt av samarbeidsutvalget 15.05.2020

Kristiansands
barnehagen

INNHOOLD

Kristiansands
barnehagen

Vår barnehage	3
Presentasjon av barnehagen	3
Maritippen som lærerutdanningsbarnehage:	3
Ny i barnehagen	5
Når barnet begynner i barnehagen:	5
Overganger innad i barnehagen	6
Overgang til ny avdeling:	6
Overgang barnehage – SFO/ skole	6
Barnehagens formål og innhold §1	7
Våre felles verdier	7
Hovedsatsingsområder	7
MARITIPPENS VISJON: lek og lær i trygge omgivelser	8
Samarbeid	9
Foreldresamarbeid	9
Taushetsplikt, opplysningsplikt og politiattest	10
Barn og barndom	10
Lek /læring	10
Demokrati og barns medvirkning	12
Kommunikasjon og språk	12
Mangfold og gjensidig respekt	14
Likestilling og likeverd	14
Bærekraftig utvikling	15
Livsmestring og helse	15
Vold og seksuelle overgrep. «Kroppen er min»	16
Mobbing i barnehagen	17
Vurdering og veien videre	17

Vår barnehage

Denne årsplanen skal gi et innblikk i hvordan barnehagen vil jobbe i det neste året og hva vi synes er viktig å ha fokus på i vårt arbeid for at barna skal trives og utvikle seg.

Presentasjon av barnehagen

Stiftelsen Maritippen barnehage er en privat barnehage. Vi har plass til ca 130 barn i alderen 1-5 år, fordelt på 8 avdelinger.

Barnehagen ligger nydelig til like ved sjøen. Her ligger avdelingene Bølgen, Gul, Orange, Lilla og Blå. Hovedkontoret finner du også her. Vi har egen sandstrand, brygge og båt, som brukes flittig.

Den andre delen ligger ca 500 m fra sjøen som vi kaller for landet. Her holder Regnbuen, Grønn og Rød avdeling til. Uteområdet er flott og spennende, med store gressvoller, frukttrær, bærbusker, og i snekkerboden/formingshuset vårt skjer det kreative aktiviteter. På landet har vi også keramikkovn og klatrevegg.

Barnehagen drives som en enhet med felles ledelse, felles planer og overordnede føringer for det pedagogiske arbeidet. Ressursene Maritippen tilbyr får alle barna dra nytte av.

I barnehagetiden får skolestartere tilbud om svømmekurs.

Barna får alle måltider, og slipper å ha med matpakke/frukt.

Vi serverer ett varmt måltid to dager i uken.

Barnehagen er åpen alle arbeidsdager. Åpningstiden er fra kl. 07:00 til kl. 17:00.

Barna skal være hentet til kl. 16:50 slik at personalet kan rydde/stenge og gå hjem kl. 17:00.

Rengjøringspersonalet starter arbeidet kl.17:00.

I ferier/høytider blir avdelinger slått sammen, og åpningstiden er fra kl.07:30-16:30.

Planleggingsdager er lagt til kveldstid.

Vi har et engasjert og stabilt personale, med bred kompetanse både faglig og erfaringsmessig. Vi er 36 ansatte som er stolte av arbeidsplassen vår. Året 2020-2021 består personalet på Maritippen av: Daglig leder og 2 nestledere, 15 pedagoger, 16 fagarbeidere, 1 assistent og 2 fagarbeidere i spesialpedagogisk team.

Sykefraværet er stabilt lavt og arbeidsmiljøet er godt. Vi er godkjent som lærebedrift, vi er en praksisbarnehage og tar imot studenter fra BLU (barnehagelærerutdanningen) fra 1-3 trinn ved UIA. Vi samarbeider også med videregående skoler og tilbyr praksis til elever.

Maritippen som lærerutdanningsbarnehage:

Høsten 2019 ble det utlyst stillinger i et pilotprosjekt ved UIA. Maritippen er en av tre barnehager som var så heldig å kunne inngå i dette. Prosjektet vil være for 2 år.

Prosjektet har sin bakgrunn i Lærerutdanning 2025, en nasjonal strategi for kvalitet og samarbeid i lærerutdanningene. Hovedmålsetningene i denne strategien er å skape stabile, gjensidige, kunnskapsbaserte og involverte samarbeid mellom lærerutdanningsinstitusjonene og barnehagesektoren.

Hovedmålet for prosjektet er å utvikle et samarbeid som skal bidra til styrket praksisopplæring og FOU samarbeid og bidra til økt arbeidslivsrelevans i utdanningen.

Fordeler av prosjektdeltakelse:

- kompetanseheving i barnehagen
- et dynamisksamarbeid med fagmiljø ved UIA

- mulighet for å påvirke fremtidens barnehagelærerutdanning
- deltagelse i et utviklende læringsfellesskap som kan styrke faglighet og kvalitet

Hva innebærer dette konkret for Maritippen?

- ta imot flere studenter enn vi gjør i dag, gjennom hele året
- ta imot forskere, faglærere og eventuelt fra andre fagmiljøer
- bistå i undervisning på UIA
- ta imot undervisning fra UIA på Maritippen

Hvordan søke om plass?

Alle barnehager har felles søknadsskjema på www.kristiansand.kommune.no. Søknader sendes på nett med frist 1.mars.

BØLGEN MOBIL NR: **90 04 23 77**

GUL MOBIL NR: **95 89 88 35**

ORANGE MOBIL NR: **95 89 88 36**

LILLA MOBIL NR: **95 89 88 37**

BLÅ MOBIL NR: **95 89 88 38**

REGNBUEEN MOBIL NR: **95 45 71 60**

GRØNN MOBIL NR: **95 89 88 39**

RØD MOBIL NR: **95 89 88 40**

MARITIPPEN MOBIL NR: **40 48 65 73**

Maritippen Barnehage

Daglig leder: Gro Anita Hegg

Nestleder: Hege Wilson 50%

Nestleder :Sidsel Alsted Amundsen 50%

Adresse:

Postboks 413 Lundsiden, 4604 Dvergsnes

Besøksadresse: Dvergsnesbakken 29, 4639 Kristiansand

Tlf.: 40 486 573

e-post: post@maritippen.no

Hjemmeside: www.maritippen.no. Følg oss også på Facebook.

Ny i barnehagen

Når barnet begynner i barnehagen:

Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og til andre barn. Når barnet begynner i barnehagen, skal personalet sørge for tett oppfølging den første tiden slik at barnet kan oppleve tilhørighet og trygghet til å leke, utforske og lære. (Rammeplan for barnehager)

Vi har besøksdag for alle nye familier i juni måned. Da blir det omvisning av hele barnehagen med informasjon, og dere får anledning til å hilse på personalet vårt. På denne dagen avtales også oppstartsdato og tidspunkt for oppstartssamtale med pedagog. Dere foreldre kjenner barnet best, og kan derfor gi oss den informasjonen som vi i barnehagen trenger for å kunne ta oss av deres barn på best mulig måte: forstå barnet, hjelpe det til trivsel og videre utvikling.

For å få til en god og trygg start for både barn og foreldre bruker vi en foreldreaktiv tilvenning, inspirert av Jåttåmodellen som er utviklet i Stavanger. Modellen er basert på kunnskap av hva små barn trenger for å være trygge og trives. Vi bygger vår praksis på nyere forskning og tilknytningsteorier.

Å bruke god tid på tilvenning har vi både erfaring med og tro på. Vi har fokus på god struktur og organisering. Det er viktig å ha en fast dagsrytme hver dag som er tydelig for barn og foreldre. På denne måten skapes forutsigbarhet. Vi ønsker at alle nye foreldre skal ta seg tid til å være på avdelingen, for å bli kjent med de andre barna, rutiner og personalet. Hvor lang tid barnet trenger for å bli trygg avhenger av barnets personlighet, alder og tidligere erfaringer.

- Ved oppstart er foreldre(eller annen omsorgsperson) til stede sammen med barnet i fem dager
- Foreldre deltar aktivt i praktiske oppgaver i barnehagen, og har hovedansvaret for barnet i lek, stell og måltid.
- Personalet er i nærheten og nærmer seg barnet gradvis

De første dagene:

Klokkeslett er kun veiledende, og avtales nærmere med personalet på avdelingen.

Dag 1: 09:00-11:00

Dag 2: 09:00-11:00

Dag 3: 09:00-14:00

Dag 4: 09:00-14:00 (eller etter avtale)

Dag 5: 09:00-14:00 (eller etter avtale)

Hvordan ta avskjed med barnet:

Si fra til barnet når du skal gå. Barnet kan bli usikkert dersom du «sniker» deg ut. Det er viktig at barnet får erfaring med at dere ikke går før dere sier ifra, at dere virkelig går når dere sier det, og at dere kommer tilbake etter en avtalt tid. Viser dere usikkerhet, blir barnet usikkert. Dere vil kunne oppleve at barnet gråter ved avskjeden. Det kan være vanskelig for både dere og barnet å ta avskjed i begynnelsen. Vår erfaring tilsier at gråten stilner like etter at dere er ute av syne. Vi har gode rutiner på slike situasjoner, og vi ringer, sender melding med eller uten bilder slik at dere ser at barnet har det bra.

Overganger innad i barnehagen

Overgang til ny avdeling:

Her har vi også gode rutiner på barnehagen. Hvert barn har sin perm med dokumentasjon, og det blir gjennomført overføringssamtaler mellom «ny» og «gammel» pedagogisk leder. Informasjon blir også videreført til det personalet som skal være på den nye avdelingen. Vi starter tilvenningen på våren før barnet tar sommerferie, slik at de blir kjent både med omgivelsene og de voksne. Oppstartssamtaler gjennomføres med foreldre ved behov.

Vi starter med besøk på avdelingen hvor de har med seg voksen og barn fra egen avdeling; her kan de leke, være med på samling, lesestund etc.

Som en tilknytningsfase blir besøkene mer systematiske og faste, og leketid osv utvides til for eksempel turer sammen. De øvrige barna som ikke skal fortsette på avdelingen er da borte, slik at de som skal være sammen fra høsten får tid til å bli ordentlig kjent.

Å bruke god tid på å bli kjent med hverandre mener vi er med på å trygge barna slik at overgangen blir mest mulig naturlig.

Overgang barnehage – SFO/ skole

Barn skal ha et sammenhengende læringsløp fra barnehage til SFO og skole. Et samarbeid mellom barnehagen og SFO/ skolen er derfor viktig. Kristiansand kommune har utarbeidet rutiner for dette samarbeidet. Både foreldre og barn deltar i arbeidet for å skape en trygg og god overgang. Barnehagen sender i samråd med foreldre et overføringsskjema til SFO/ skole der også barnet har fått bidra med informasjon.

Slik forbereder barnehagen overgangen til skole for det enkelte barn:

Barn og unges læringsmuligheter må bygges opp stein på stein. Å oppleve sammenheng mellom barnehage og skole og være trygg i overgangsfasen gir et godt grunnlag for det videre opplæringsløpet. For svært mange barn representerer barnehagen det første institusjonaliserte møtet med den livslange læringen, og overgang fra barnehage til skole er på vei til å bli en universell erfaring for alle barn. Å styrke sammenhengen mellom barnehage og skole er å legge til rette for et helhetlig opplæringsløp som ivaretar enkeltbarnets behov.

Rammeplanen for barnehager sier at de eldste barna skal få mulighet til å glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er en sammenheng mellom barnehagen og skolen. Barnehagen skal legge til rette at de eldste barna har med seg erfaringer, kunnskaper og ferdigheter som kan gi dem et godt grunnlag og motivasjon for å begynne på skolen. Barnehagen skal bidra til at barna kan avslutte barnehagetiden på en god måte og møte skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner.

I Maritippen har vi det siste året i barnehagen egne grupper med de eldste barna . Vi har fokus på vennskap og sosial kompetanse, skoleforberedende oppgaver/aktiviteter som for eksempel svømmekurs/vanntilvenning, tallforståelse, fargenavn, sortering, preposisjoner, bokstaver, språkforståelse, sang, samt at vi leker og går på turer sammen. Det har vært utvidet kontakt med både skolene i nærmiljøet og med de eldste barna i andre barnehager; felles turer, fotballturneringer, lån av gymsal, leke i skolegård når vi går forbi etc.

Høsthalvåret bruker vi til å bli kjent med hverandre på tvers av gruppene, orientere oss inn mot hvilke skoler som er representert samt et felles foreldremøte. Vårhalvåret spisser vi fokuset mer mot hva en skole er, hva som skjer på en skole, hva skolen inneholder osv. Vi leker skole, drar på skolebesøk, samtaler om tema skole, barnesamtaler om skolestart. Vårsamtalene med foreldrene tar utgangspunkt i et overføringsskjema «overgang barnehage-skole» utarbeidet av Kristiansand kommune. Foreldrene samt pedagog signerer skjema før det oversendes til skolene. Vi ønsker å sikre et godt samarbeid på best mulig måte i alle ledd.

Avslutningsvis har vi en felles sommerfest med fokus på skolestartere som skal videre i sin livsreise. Barna får med seg et utvalg bilder, en rose og et diplom fra tiden i Maritippen barnehage.

Barnehagens formål og innhold §1

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

Barnehagens formål, lov om barnehager §1, gjenspeiles i verdiene i læringsmiljøsatsingen (FLiK).

Våre felles verdier

Kristiansandsbarnehagen har en felles visjon om at barnehagen skal være «ET GODT STED Å VÆRE – ET GODT STED Å LÆRE». Barnehagen jobber kontinuerlig med kvalitetsutvikling. Gjennom FLiK (Forskningsbasert Læringsmiljøutvikling i Kristiansand) har barnehagene i Kristiansand etablert en praksis med å analysere læringsmiljøet. Alt arbeid i barnehagen skal bygge på følgende verdier:

1. Barn og voksne har en absolutt verdi.
2. Barn vil lære og vise at de har lært.
3. Barn vil når de kan.
4. Barn som finner mening deltar.
5. Barn og unge som får medopplevelse samarbeider.
6. Alle barn har noe å tilføre fellesskapet.

Innhold og aktiviteter i barnehagen skal gjenspeile disse verdiene.

Hovedsatsingsområder

Barnehagen har på bakgrunn av evaluering av progresjonen prioritert følgende hovedsatsingsområder for neste barnehageår:

MOTTO:

ALLE BARN SKAL NÅ SINE MÅL

ALLE BARN SKAL LYKKES INNEN SITT FELLESSKAP

ALLE BARN SKAL OPPLIVE INKLUSJON

MARITIPPENS VISJON: lek og lær i trygge omgivelser

**Det jeg hører glemmer jeg
det jeg ser husker jeg
det jeg opplever det forstår
jeg!**

Barnehagens satsingsområder:

LEK OG SPRÅKUTVIKLING

Maritippen barnehage skal være et trygt og positivt sted å være for barna. De ansatte og foreldrene skal til enhver tid skal føle seg velkommen til barnehagen, og vite at akkurat deres barn får den oppmerksomhet og stimulering som det trenger.

Konkretisering og gjennomføring av vår målsetting/visjon:

- **Lek inne og ute.**

Vi vil gi barna opplevelser som inspirerer til lek, og god tid til lek. Vi vil være deltagende og stimulere til fantasibruk i leken.

- **Legge til rette for vennskap mellom barn og voksne.**

Det skal være lov til å knytte seg til barn og voksne i barnehagen. Vi vil dra på turer og gi opplevelser som bidrar til fellesskap.

- **Egenledelse**

Egenledelse er evnen til å være aktiv og selvstendig i en oppgave over tid. Det går på hvordan vi er sammen med andre eks: igangsetting, fleksibilitet, selvregulering og selv-monitorering. Gode egenledelsesfunksjoner

sees nå i sammenheng med tidlige ferdigheter innenfor lesing, skriving og matematikk. Forskning viser at rolleleken er blant de beste pedagogiske virkemidlene vi har for å styrke egenledelse

- **Skape trygge barn.**

Vi vil gi barna omsorg og kjærlighet.

- **Styrke selvfølelsen og selvtilliten.**

Selvfølelsen: det barn er.

Selvtilliten: det barn gjør.

Barna får mye ros og anerkjennelse, og oppgaver som fungerer utfordrende og som de kan mestre.

- **Arena for glede og humor.**

Vi vil være oppmuntrende, gi plass til humor, le og tøyse med barna.

- **Gi barna kunnskap.**

Vi vil bruke litteratur, dataspill, samtale, opplevelser, matematikk (tall, former, mengder mv.)

- **Stimulere til fysisk aktivitet inne/ute.**

Vi tilbyr svømmekurs/vanntilvenning og turdager til skogsområdet vårt. Vi arrangerer aktivitetsdager vår som vinter, røris og hinderløyper inne/ute.

- **Utvikle språk, begreper og utvikle barns kreative undring.**

Vi vil bruke litteratur, lese eventyr/fortellinger, rim/regler, musikk/sanger, drama og undre oss sammen med barna. Bruke mye tid til spørsmål og samtale.

Samarbeid

Barnehagen har mange aktuelle samarbeidspartnere som barnevern, pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT), helsestasjon, skoler, Universitetet i Agder etc. Her kan barnehagen hente hjelp når det er behov for det.

Helsetjenester som omhandler barn er nå samlokalisert i [Familiens hus](#) der man treffer helsesøster, familierapeut, jordmor, fysioterapeuter, barnevernsarbeidere og skolehelsetjenesten. Også barnehagen henvender seg her når det er behov for det. Alle barnehager har fått tildelt en kontakthelsesøster som de møter minst to ganger pr. år. Det tverrfaglige samarbeidet kommer blant annet til uttrykk gjennom avklaringsmøtet. Denne møteplassen har til hensikt å kartlegge hjelpebehovet slik at familier får riktig hjelp og bidra til best mulig utvikling for barnet. Foreldre kan også benytte dette tilbudet.

Foreldresamarbeid

Barnehagen skal samarbeide med foreldrene både individuelt og som gruppe. Foreldrenes medvirkning er nedfelt i barnehageloven. Foreldre skal ha mulighet til innflytelse gjennom Samarbeidsutvalg, foreldreråd, foreldremøter og foreldresamtaler. Oppdragelse er foreldrenes ansvar ifølge barnekonvensjonen og barneloven. Barnehagen skal være et supplement til hjemmet. Det er opprettet et eget foreldreutvalg for barnehager i Kristiansand (FUB) som er et fellesorgan for alle foreldre med barn i barnehagen i Kristiansand kommune.

Samarbeid om hvert enkelt barn skjer i de daglige møtene og i planlagte samtaler. Alle barnehager skal ha et samarbeidsutvalg som er rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ for barnehagen og foreldrene. Samarbeidsutvalget fastsetter barnehagens årsplan.

Taushetsplikt, opplysningsplikt og politiattest

Alle som jobber i barnehagen er pålagt taushetsplikt og må skrive under på et taushetsløfte i forhold til informasjon vedrørende barn, de foresatte og personalet. Alle som jobber i barnehagen må legge fram politiattest. Barnehagen har en lovpålagt [opplysningsplikt til barnevernet](#) som gjelder forhold de blir kjent med der barns helse og utvikling står i fare. Foreldre vil som en hovedregel bli informert og involvert i saker som gjelder deres barn.

Barn og barndom

Barnehagen skal være et sted hvor barns behov for omsorg og lek blir ivaretatt og barndommens egenverdi anerkjennes. Vi skal bidra til at alle barn får en god barndom preget av trivsel, vennskap og lek.

Lek /læring

Barna skal oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å leke, utforske, lære å mestre. Dette skal blant annet komme til uttrykk i arbeid med rammeplanens fagområder. Fagområdene er:

- Kommunikasjon, språk og tekst
- kropp, bevegelse og helse
- kunst, kultur og kreativitet
- natur, miljø og teknologi
- antall, rom og form
- etikk, religion og filosofi
- nærmiljø og samfunn

Barnehagen skal bidra til læringsfellesskap der barna skal få bidra i egen og andres læring. Barns lek og medvirkning preger barnehagehverdagen.

Leken har en egen verdi i seg selv og skal ha en fremtredende plass i barns liv i barnehagen. Lek er glede, begeistring og fantasi. Det er nærmest umulig for barn å la være å leke. Barna har høy kompetanse og viser stort engasjement i leken. I leken foregår det meste på barns premisser og det foregår læring på mange områder. Rolleleken er en viktig arena for å fremme en god språkutvikling og legger grunnlaget for en god sosial kompetanse. Barnet må kunne bruke språket, kunne lytte til hva andre sier og kunne gi relevante svar. Barn trenger voksne som støtter, stimulerer og gir utviklende innspill til rolleleken. Barnehagen skal legge til rette for variert lek som gir mulighet for læring, gode opplevelser, glede og mestring. Noen aktiviteter i barnehagen planlegges av personalet i forkant, dette er formell læring. Andre lærings situasjoner, uformell læring, er de som bare oppstår her og nå, fordi barna er opptatt av noe. Begge situasjonene har en pedagogisk hensikt og er like viktige for barns læring.

Hva lærer barna i leken?

Turtaking - følge spilleregler - øve på sosiale koder – timing - lærer å lese det sosiale spillet - ta imot beskjeder - gi beskjeder – lytter - bli lyttet til - lære å løse konflikter – lære å forhandle og fordele roller - lære om fleksibilitet - lære å regulere atferd - ta initiativ – øke ordforrådet - Empati - sette seg inn i andres situasjon - prøve ut roller- få mulighet til å prøve og feile – mestring - bruke fantasien - tilegne seg kunnskap....

For å inspirere til lek vil vi gi barna mange opplevelser. Vi besøker bl.a butikk og kulturelle tilbud som for eksempel Kilden og forestilling for alle barn

Personalet skal også være med på å påvirke leken både direkte og indirekte.

Vi skal:

Organisere rom, tid og lekemateriale for å inspirere til ulike typer lek. (RP:2017)

Ta initiativ til lek og aktivt bidra til at alle kommer inn i leken (RP:2017)

- aktivt hjelpe barn til å finne lekekamerater
- la de voksne gå inn i leken på samme premisser som barna
- gi barna tid til å leke, og være gode rollemodeller
- ta vare på barns eget initiativ og situasjoner som kan lede til lek
- bruke humor og glede.

Eksempel på praksisfortelling:

Det er godt utpå formiddagen og barna er godt i gang med å leke på avdelingen. Noen jenter og to gutter har funnet sin plass på det ene rommet i kjelleren, der blir det lekt familie. Rollene er allerede delt ut og barna er både mamma, pappa og baby. Den ene jenta som har rolle som mamma, er tydelig leder og delegerer de andre barna, det blir laget mat og det er god stemning. Barna er godt inni rolleleken. Da ankommer jente 4.5 avdelingen med sin far, noe senere enn vanlig, grunnet ett besøk til helstasjonen. Hun er vanligvis tidlig på avdelingen og er en av dem som ofte leker rollelek. Hun tar avskjed med far og fyker ned i kjelleren ivrig på å leke. Hun tar opp døra til det rommet barna leker familie i, hun stikker inn hodet og observerer i noen sekunder før hun lukker igjen døra og forsvinner bort i utkledningskroken. Hun tar på seg kjole, hatt og veske. Før hun fyker tilbake til døra og sier: «ding, dong». Jenta som har rolle som mamma åpner døra og sier: «kom inn». Jenta som kledde seg ut sier med østlandsk stemme(leke dialekt): «hei dere, det er bare tante som kommer på besøk til dere med gave».

Demokrati og barns medvirkning

Vår barnehage skal være et sted som fremmer danning og læring. Barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende felleskap hvor barna får anledning til å ytre seg, blir hørt og delta.

Barns medvirkning handler først og fremst om en holdning hos de voksne i relasjonen med barn. Barn skal bli møtt som et selvstendig lite menneske. Uavhengig av alder og forutsetninger skal barn få erfare at deres stemmer blir lyttet til. Vi skal sørge for at barnas erfaringer og synspunkter får innflytelse på det som skjer i barnehagen.

Vi utfører barnesamtaler/intervju høst og vår som handler om trivsel, medbestemmelse, interesser, valg av tema. Ellers blir det pedagogiske opplegget planlagt ut ifra barnas interesser, vi møter barna i deres interesser i hverdagen.

- Sosial kompetanse er et område vi jobber med hele tiden hver dag, der vi lærer balansen mellom å handle individuelt og tilpasse seg andres behov i en større gruppe. Vi lager felles regler der barna er med og bidrar til å finne regler som fører til trivsel og godt læringsmiljø.

- Vi møter barna i alle situasjoner med respekt og anerkjennelse. I situasjoner der det er uenigheter jobber vi med at partene får uttrykt sin side av saken, der er vi voksne tilstede og støtter. Grenser og regler skaper trygghet og viser rammene barna skal forholde seg til.

- Det pedagogiske opplegget skal gi barna en felles plattform og inspirasjon til videre lek og aktiviteter. Hver avdeling tilpasser sitt opplegg ut ifra barnas individuelle forutsetninger og alder. Vi har i Maritippens personalgruppe en felles forståelse av barnesynet som bygger på anerkjennelse, likeverd og respekt i møte med hvert enkelt barn. Vi lærer at alle er forskjellige og at det finnes et kulturelt mangfold som alle skal få kjennskap til og respektere.

Kommunikasjon og språk

Vår barnehage skal være et sted som fremmer barns kommunikasjon og språkutvikling i omgivelser der voksne er bevisst sin rolle som språklige forbilder. Barnehagen arbeider systematisk med å utvikle barnehagens språkmiljø i forhold til språkstandard for barnehagene i Kristiansand. Språkarbeidet inngår blant annet i barnehagens arbeid med fagområdene.

Med utgangspunkt i barnehagens prioriteringer har vi valgt følgende punkter for egenvurdering av praksis:

- Engelsk
- Bruker rim og regler, og sanger knyttet opp mot tema
- Lesegrupper
- Artikulasjonsøvelser
- Bøker, flanellograf, spill, film
- Dramatisering
- Eventyr
- Digital praksis
- De voksne bruker språket bevisst i samhandling med barna i lek og aktiviteter

Vi ønsker å være deltakende og bevisste språklige rollemodeller i hverdagen. Dette gjør vi gjennom å sette begreper på ting, legge til rette for språklig deltakelse og gi barna erfaringer og ny innsikt. Å arbeide systematisk med hele barnehagens språkmiljø er vårt fokus. Vi ønsker å ta i bruk personalets kompetanse og å synliggjøre dette i praksis. Personalet i Maritippen har brukt språkløyper som et ledd i kompetanseheving, hvor fokuset er å skape et språkmiljø i ulike aldre.

Språkløyper – Nasjonal strategi for språk, lesing og skriving 2016–2019 ble lansert høsten 2016. Målet er å utvikle kompetansen til lærere, barnehagelærere og ansatte i barnehagene om språk, lesing og skriving. Kunnskapsdepartementet står bak strategien, og Lesesenteret har fått ansvar for gjennomføringen, i samarbeid med Skrivesenteret og Utdanningsdirektoratet. (Lesesenteret, UIO)

Undersøkelser av effekt viser at dialogisk lesing kan være godt redskap for å utvikle barns språk og vokabular, selv mer generelle språkferdigheter som vanligvis er vanskelig og komplekst å utvikle hos barn. Vi har fokus på bruk av dialogisk lesing, innenfor de ulike temaene vi møter i barnehagehverdagen.

Hva er så dialogisk lesing?

De fleste som har lest for barn i førskolealder har merket seg at de ofte liker å lese samme bok om og om igjen, og at de er fulle av spørsmål og kommentarer til bildene i boken og handlingen. De har også ofte assosiasjoner til eget liv gjennom bøker. Dialogisk lesing handler om å fremme denne type aktivitet rundt billedbøker hos barn i dialog med en voksen. Hovedfokuset i dialogisk lesing er altså ikke egentlig lesingen i seg selv, men samtalen mellom barna og den voksne. Gode bøker for dialogisk lesing har mange bilder med detaljer og ikke nødvendigvis mye eller kompleks tekst.

Som kartleggingsverktøy bruker vi **TRAS**. (Tidlig registrering av barns språkutvikling).

TRAS representerer en faglig forståelsesramme som omtaler åtte ulike språkområder - Samspill, kommunikasjon, oppmerksomhet, språkforståelse, språklig bevissthet, uttale, ord- og setningsproduksjon. Områdene er på ulike måter vevd sammen og utgjør et hele i forståelsen av barns språkutvikling.

Hensikten med å observere barns språk er å se hvor langt de har kommet i utviklingen, for så å møte barna der de er-enten de har kommet langt eller kort. Målet er at TRAS skal bidra til at barn som strever med sin språktilegnelse skal få adekvat hjelp på et tidlig stadium i utviklingen.

Meningene med observasjonene er å følge hvert enkelt barn i dets utvikling, og benytte observasjonene til å drøfte videre tilrettelegging av pedagogiske tiltak i forhold til Rammeplan for barnehagen. Dette vil være med på å kvalitetssikre observasjonene og den pedagogiske planleggingen.

(Lesesenteret, UIO)

Mangfold og gjensidig respekt

Barnehagen skal fremmerespekt for menneskeverdet ved å synliggjøre, verdsette og fremme mangfold og gjensidig respekt. Barna skal få oppleve at det finnes mange måter å tenke, handle og leve på. Samtidig skal barnehagen gi felles erfaringer og synliggjøre verdien av fellesskap. Barnehagen skal vise hvordan alle kan lære av hverandre og fremme barnas nysgjerrighet og undring over likheter og forskjeller.(Rammeplan for barnehagen s.9,2017)

Vår barnehage skal være et sted som fremmer vennskap og fellesskap. Barna skal oppleve å være en betydningsfull person i fellesskapet. Barn og voksne har en absolutt verdi. Barnehagen skal være preget av åpenhet og raushet der mangfold brukes som en ressurs.

Likestilling og likeverd

Barnehagen skal motvirke alle former for diskriminering og fremme nestekjærlighet. Barnehagen skal bygge sin virksomhet på prinsippet om likestilling og ikke-diskriminering og bidra til at barna møter og skaper et likestilt samfunn. Alle skal ha like muligheter til å bli sett, hørt og oppmuntret til å delta i et fellesskap i alle aktiviteter i barnehagen.(Rammeplan for barnehager, s.10,2017)

Med utgangspunkt i barnehagens prioriteringer (utfordringsbildet), har vi valgt følgende punkter for egenrevisning av praksis:

- Gjøre barna kjent med ulike kulturer og religioner gjennom bruk av bøker og film
- Anerkjennelse; «vi skal bli eksperter på likheter mellom mennesker slik at ulikhetene blir en styrke»
- Kontaktbarometer brukes for å kvalitetssikre at alle barn blir sett
- Vi skal verdsette og støtte opp om individuelle uttrykk og handlinger
- Bidra til og legge til rette for modig, selvstendig og ansvarlig deltakelse i et demokratisk fellesskap
- Gjøre barna kjent med den samiske kultur og tradisjon
- Maritippen har pr i dag 7 mannlige ansatte, og vil ha fokus på likevekt/balanse ved nyansettelser
- Ved innkjøp tas det hensyn til begge kjønn
- Små lekegrupper
- Rose gutter og jenter på samme måte, og gi de like muligheter og oppgaver
- Bevisste voksne som reflekterer over sine egne holdninger, og som ved dette gjør dem gode på å formidle og fremme likeverd
- Markere høytider til de nasjoner som er representert i barnehagen.

Bærekraftig utvikling

Vår barnehage skal være et sted som fremmer omsorg for verden vi lever i både her og nå og i fremtiden. Barna skal oppleve verdien av å ta vare på seg selv, andre og naturen. Barnehagen skal: «legge grunnlaget for barns evne til å tenke kritisk, handle etisk og vise solidaritet» .(Rammeplan for barnehager, s.10,2017) Gjennom fagområdene skal barnehagen jobbe med bærekraftig utvikling.

Barna skal:

- med naturen som læringsarena oppleve å lære å ta vare på seg selv, hverandre og slik fremme verdien for et bærekraftig samfunn.
- skal få gode naturopplevelser og bli kjent med naturens mangfold
- samle ting, observere og undre seg
- lære å ta ansvar for fremtiden og en bærekraftig utvikling
- lære å forstå sammenhenger i naturen
- være miljødetektiver
- være med på strandryddedagen

Barnehagen er tildelt det internasjonale Grønt Flagg sertifikatet. Den utmerkelsen forplikter barnehagen til å opprette et kontinuerlig arbeid med miljøprosjekter.

Praksisfortelling:

En gruppe barn gjør seg klar til å jobbe som miljødetektiver. De tar på seg refleksvester og hansker. Poser blir også tatt med. Nå er de klare til å rydde etter natursynderne som kaster søppel i naturen. Langs veien fylles posene opp med tomme kaffekrus, beholdere fra Mac Donald's, sjokoladepapir og blykkbokser. Tilbake i barnehagen med søppelfangsten, tømmes det hele ut på voksduken som ligger på gulvet. Den voksne henter fire forskjellige søppelbøtter. En for papir, en for metall, en for plast og en for diverse. Barna beholder hanskene på mens de sorterer søpla i de forskjellige bøttene. Godt fornøyd med dagens jobb, men overgitt over de som faktisk hiver søpla fra seg i naturen.

Livsmestring og helse

Vår barnehage skal være et sted som fremmer livsglede, humor, undring og medopplevelser.

Barna skal oppleve å mestre sine hverdager og liv, i trygge omgivelser med rom for utforskning og sunne helsevaner. Barnehagen skal jobbe med livsmestring og helse blant annet i møte med rammeplanens fagområder.

Med utgangspunkt i barnehagens prioriteringer (utfordringsbildet), har vi valgt følgende punkter for egenvurdering av praksis:

- Sang, musikk, dans og bevegelsesglede.
- Sangleker og regelleker.
- Faste turdager året rundt, utforskning fra bryggekannten om sommeren til ski og aking om vinteren.
- Fysisk og utfordrende lek som Røris og hinderløyper.
- Svømmetilbud til skolebarna.
- Sunne og næringsrike måltider hver dag. Barns medvirkning gir barna et grunnlag for å utvikle matglede og sunne helsevaner.
- Fremme barnas daglige fysiske aktivitet og samtidig gi mulighet til ro, hvile og avslapping i løpet av barnehagedagen.
- Legge det fysiske miljøet til rette for allsidig utfoldelse.
- Skape mestringmuligheter med å ta utgangspunkt i barnas styrker og interesser.
- Gjennom trygge samspill med barn og voksne legger vi til rette for å gi barna styrket selvfølelse og økt trivsel.
- Gjennom løpende observasjon får vi informasjon om barns omsorgs- og livssituasjon, samt forebygge og oppdage eventuell omsorgssvikt.
- Systematiske barnesamtaler.

Vold og seksuelle overgrep. «Kroppen er min»

Barnehagene i Kristiansand kommune har de siste årene hatt et særlig fokus på å øke vår kompetanse på å se og hjelpe barn som strever med følelsesregulering.

Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barnas fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen. Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing.

Rammeplanen for barnehager tydeliggjør at barnehagene også skal ha kompetanse på vold og seksuelle overgrep: *"Gjennom den daglige og nære kontakten med barna er barnehagen i en sentral posisjon til å kunne observere og motta informasjon om barns omsorgs- og livssituasjon. Personalet skal ha et bevisst forhold til at barn kan være utsatt for omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep, og vite hvordan dette kan forebygges og oppdages."*

I Kristiansand kommune har vi valgt å samarbeide med Siri Søftestad (Phd) og Inger Lise Andersen (klinisk sosionom). Vi har fått grundig opplæring i et opplegg, kalt "Kroppen er min!", som de har utviklet i samarbeid med Læringsverkstedet.

Opplegget gjennomføres gjennom 4 samlinger, der vi har fokus på følgende tema:

1. **Kropp og grenser.** Barna skal benevne kroppsdelene (fra øverst til nederst), og de skal lære om ulike typer berøringer (gode, rare, dumme og vonde berøringer)
2. **Hvem bestemmer?** Barna skal skjønne at de bestemmer over sin egen kropp, og de skal lære respekt for egne og andres grenser.
3. **Hemmeligheter.** Barna skal lære forskjellen på gode og vonde hemmeligheter
4. **Si det til noen!** Barna skal forstå hensikten med å fortelle om vonde hemmeligheter, samt finne trygghetspersoner hjemme og i barnehagen som de kan fortelle det til.

Hver samling starter med at vi snakker om tema, og prøver å fange barnas tanker om dette, deretter følger vi opp tema i lek/aktivitet, før vi avslutter samlingen med felles måltid. Alle temaene kan tas opp igjen i løpet av barnehageåret.

Opplegget er lagt opp slik at det ikke skal øke frykt eller forvirring hos barna, men snarere hjelpe alle barna til å få et klarere bilde av at ikke alle berøringer er gode, at vonde hemmeligheter ikke er lov, og at gode voksne vil lytte hvis barna opplever noe som er rart eller ikke er greit for dem.

Hovedmålsettinger:

Å styrke barnas begrepsapparat, selvfølelse, egenverd, og respekt for egne og andres identitet, kropp og grenser.

Å styrke mulighetene for avdekking av krenkelser, omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep mot barn.

Å forebygge krenkelser, omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep ved at barna lærer å respektere andres kropp og grenser.

Mobbing i barnehagen

«Mobbing av barn er handlinger fra voksne og/ eller barn som hindrer opplevelsen av å høre til, å være en betydningsfull person i fellesskapet og muligheten til medvirkning». (Ny definisjon av mobbing v/ Lund, Kovac, Helgeland 2017)

Slik vil barnehagen forebygge, avdekke, stoppe, håndtere og følge opp mobbing i tråd med barnekonvensjonen og verdiene i Rammeplanen og FLiK:

Det store målet er at alle skal oppleve inkluderende læringsmiljøer som gjør at de trives bedre, lærer mer og at det blir mindre mobbing.

Verdier i FLiK

- Barn og unge har en absolutt verdi
- Barn og unge vil lære, og vil vise at de har lært
- Barn og unge vil når de kan
- Barn og unge som finner mening, deltar
- Alle barn og unge har noe å tilføre fellesskapet

Handlingsplan mot mobbing for Maritippen Barnehage kan du lese her: www.maritippen.no

Vurdering og veien videre

Hovedmålet med vurdering er å sikre at alle barn får et tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. Vår barnehage arbeider kontinuerlig med vurdering blant annet gjennom pedagogisk analyse i egne grupper der hele personalet deltar. Gjennom å reflektere over egen praksis er målet å utvikle kvaliteten på tilbudet til beste for barna. Barnehagens arbeid med planlegging og vurdering skal ses i lys av verdiene i FLiK se s. 5.

Når barnehagen gjennom året jobber med egenvurdering tas det utgangspunkt i punktene som er skissert under hvert tema i årsplanen. Progresjonen vil kontinuerlig evalueres i lys av disse. Dette for å sikre at barnehagen gjennom året legger til rette for at alle barn i alle aldersgrupper får varierte leke-, aktivitets- og læringsmuligheter.

Progresjon i barnehagens innhold, arbeidsmåter, leker, materialer og utforming av fysisk miljø

Vi tar utgangspunkt i punktene for egenvurdering som er skissert under hvert tema i årsplanen.

I vurderingsarbeidet spør vi oss: Hvordan kommer progresjon til uttrykk i vår praksis når det gjelder «pedagogisk innhold, arbeidsmåter, leker, materialer og utforming av fysisk miljø»? (Rammeplanen, 2017, s.44)

Pedagogisk dokumentasjon

Pedagogisk dokumentasjon skiller seg fra ordinær dokumentasjon ved at den bidrar til kritisk refleksjon over praksis. Når barnehagen arbeider med egenvurdering og progresjon er det den pedagogiske dokumentasjonen som vektlegges, da den rommer mulighet for endring og utvikling av praksis.

Plan for arbeidet

I denne årsplanen har vi gitt noen punkter for egenvurdering innenfor viktige områder i barnehagens tilbud. Disse punktene skal brukes i barnehagens vurderingsarbeid og i tillegg sikre progresjon.

Slik vil vi jobbe med vurdering og progresjon:

Vi har utarbeidet et årshjul som tar for seg det pedagogiske arbeidet. Årshjulet er et styringsdokument, og er med på å kvalitetssikre arbeidet. I tillegg til årshjulet bruker vi:

- Observasjoner. Alle barn har sin egen perm som følger barnet fra start til slutt
- Barnesamtaler
- FLIK grupper (personalet)
- Kurs til personalet
- Pedagogsamlinger og fagarbeidermøter
- Bilder
- Internett/hjemmeside/facebook
- Ukeplan/månedspan /halvårsplan
- Årsplan
- Div infoskriv i løpet av året
- Egne permer med dokumentasjon i forhold til emner vi jobber med
- Utstilling av kunstverk knyttet til emner vi jobber med
- Vi evaluerer underveis og gjør endringer deretter

VED SJØEN

PÅ LANDET

